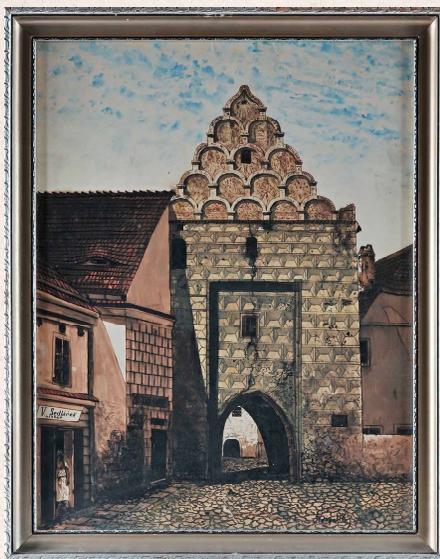

Tábor 1820–1920

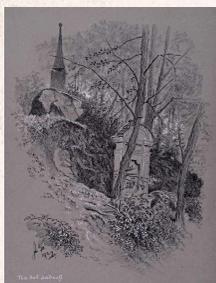
„návrat ke kořenům“

Páté století v dějinách města se pojí s obnovením husitské tradice v Táboře, kterou propagovali vlastenecky smýšlející příslušníci společenské elity (lékaři, učitelé ad.). Po roce 1827 došlo k obnově Sezimova Ústí na popud učitele Antonína Svatoše. Od roku 1900 se pravidelně konaly poutě na Kozí hrádek, k 500. výročí založení města byla otevřena Husova síň ad.

Toto století lze rozdělit na dvě období dle správy města. Mezi lety 1788–1850 město řídil regulovaný magistrát, poté opět městská rada v čele se starostou. Ve sledovaném období stáli v čele regulovaného magistrátu primátoři Kašpar Walter (1813–1844) a František Dušek (1844–1850). Působení Kašpara Waltra na radnici mělo pro Tábor dalekosáhlé následky, hlavně rozvrát obecního hospodářství. Pokračovalo bourání tábořského opevnění. Přesto jeho éra přinesla i projekty, které povznesly společenský život ve městě. V letech 1830–1832 zřídil první městské sady (Holečkovy sady), jejichž prudké svahy osazovali vězni místní věznice. Pro lepší přístup do sadů nechal na dnešním náměstí Mikuláše z Husí postavit empírovou Mariánskou bránu. Nedlouho poté bylo otevřeno městské divadlo vedle Pražské brány. Kromě kočujících divadelních společností zde vystupovali místní herci pod vedením krajského fyzika dr. Jana Eiselta.

Původní městské divadlo s Pražskou bránou

V. J. K. Boušek, Na dolních sádech, tužka, černá křída, perokresba bílou tuší, 1929. Kovová pyramida (triangulár) byla v sádech vztvářena na památku dokončení sadů roku 1832.

Láďa Tousek, Mariánská brána, kresba tužkou, 1940

Jaroslav Václavíček, Hrad Kozí, olej na plátně, 1939

Otázka č. 1:

Proč v tomto století došlo k zániku tábořského opevnění?

- 1 V roce 1883 postihlo Tábor prudké zemětřesení.
- 2 Chyběl stavební materiál na stavbu nových domů.
- 3 Opevnění už nebylo třeba, války už se vedly jinak. Město se navíc začalo za hradbami rozrůstat.

Informace:

Hrací karty lze vyzvednout na pokladně muzea nebo v CD centru na vlakovém nádraží v Táboře.

Anonym, Městské sady, kvaš, pol. 19. stol.

Plakát Husovských oslav roku 1900

TIP: Rozhlédni se a v okolí uvidíš Bechyňku, Tabačku i sladovnu.

Český národ se začínal probouzet k lásce k vlasti. Tábor nezůstal pozadu. V tomto století můžeme mluvit o velkém rozkvetu. Vzniklo Nové Město, zakládaly se spolky, vzkvétalo školství...

Co na tom bylo dobrého? Škola moc rád nemám.

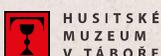
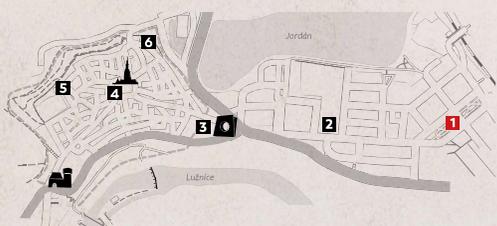
Nebýt školy, moc bychom si spolu nepovídali. Jen se uč. A možná, že až skončíš základní školu, začneš navštěvovat jednu z těch založených v době obrození – gymnázium nebo zemědělskou školu.

A nezačala v té době také jezdit Bechyňka? Táta mi nedávno vyprávěl, že ji prý nechal postavit nějaký křížek.

Ne křížek ale křížek! František. První elektrifikovanou dráhu, Bechyňku, jak říkáš, nechal v Táboře postavit v roce 1905.

www.husitskemuzeum.cz | www.visittabor.eu

Tábor 1850–1883

školství, spolky, Nové Město

Po obnovení samosprávných úřadů v roce 1850 se do čela správy dostaly řemeslnicko-obchodnické vrstvy, které město vedly až do závěru sledovaného období. Prvním starostou se stal Jakub Zeis (1850–1870), jehož jméno se pojí hlavně s rozvojem místního školství. V roce 1850 došlo k přeměně 4. ročníku hlavní školy na nižší reálku. Ta se stala základem pro první reálné gymnázium s českou vyučovací řečí v monarchii, které bylo otevřeno roku 1862. Krátce po prusko-rakouské válce na podzim 1866 následovalo otevření Vyšší hospodářské a hospodářsko-průmyslové školy zemské v Klavíkovském dvoře na předměstí. Před otevřením školy obývali tento dvůr prušští vojáci nakažení cholerou.

Dvacetileté starostenství Jakuba Zeise je spojeno i se zakládáním spolků, což usnadnil hlavně spolčovací zákon z roku 1868. Vedle „starobylého“ spolku ostrořtelců se ustavili např. Zpěvácký spolek (1860, od 1895 Hlahol), Měšťanská beseda (1862), Občansko-řemeslnická beseda (1868), Sbor dobrovolných hasičů (1868) nebo ženský zpěvácký spolek Zora (1870).

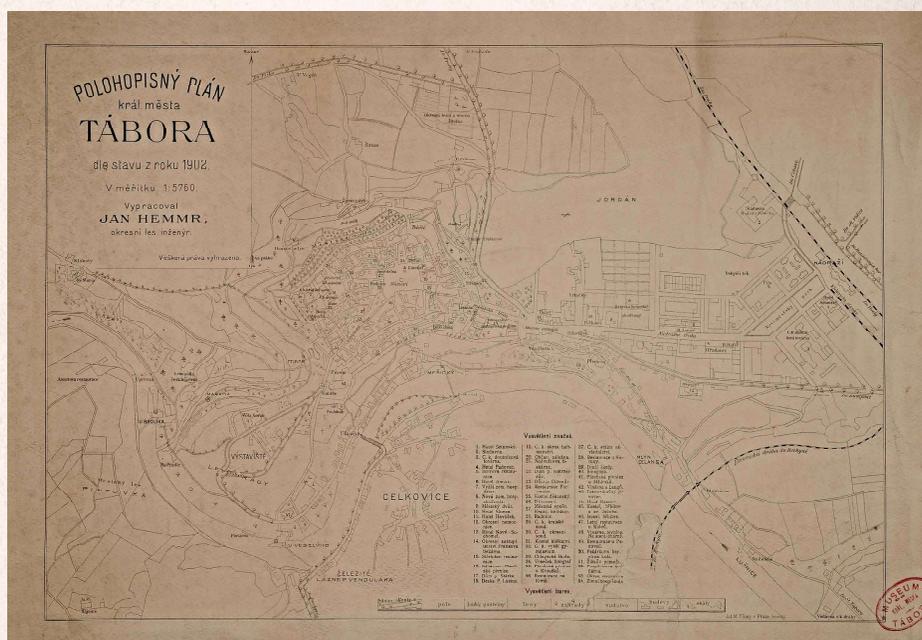
Jméno druhého starosty Mořice Schöne (1870–1883) je neodmyslitelně spojeno s železnicí a založením Nového Města. Výstavba dráhy Františka Josefa za Jordánem vyvolala ve městě protichůdné tendence. Dráha znamenala přísun pracovních možností a růst vlivu města. V prostoru mezi nádražím a historickým centrem začala vznikat nová čtvrt' – Nové město. Jeho výstavbu zbrzdil krach vídeňské burzy v roce 1873.

Jakub Zeis

Mořic Schöne

Polohopisný plán Tábora z roku 1902

Gymnázium na Klášterním náměstí, stavba podle projektu Štěpána Weisze probíhala v letech 1852–1856.

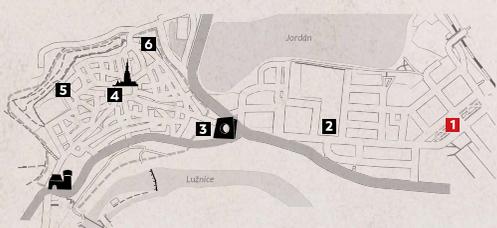
Hospodářská škola v Klavíkovském dvoře, který se nacházel naproti nynější Střední zemědělské škole

Taborské nádraží

Tabáková továrna patří společně se Sladovnou a dnešním penzionem Milena k nejstarším stavbám na Novém Městě.

Tábor 1883–1920

600

Třetí tábořský starosta JUDr. Emanuel Zeis (1883–1889) zastával později vysoké funkce v okresní správě. Během jeho poměrně krátkého úřadu mohla veřejnost v roce 1884 poprvé spatřit městské muzeum. To vzniklo díky místním profesorům a členům spolku Beseda roku 1878. Obdobná skupina lidí stála i za dvojím odhalením pomníku Jana Žižky v letech 1877 a 1884. Dodnes můžeme obdivovat budovy divadla (1887) nebo někdejší nemocnice (Poliklinika, 1888).

Starosta Alexander Seik (1889–1899) v Táboře v roce 1891 poprvé přivítal císaře Františka Josefa I. Život ve městě významně obohatil Klub českých turistů (1893) a zřízení veřejné knihovny a čítárny (1897).

Pod žezlem pátého starosty JUDr. Aloise Kotrbelce se Tábor stal díky hospodářské akademii vysokoškolským městem. Vedle klasického gymnázia se do města vrátila i reálka. Roku 1903 František Křížík v Táboře uskutečnil svůj velký projekt, první elektrifikovanou dráhu v Rakousko-Uhersku, z Tábora do Bechyně. Od tohoto roku začíná postupná elektrifikace Tábora. Nedlouho poté sokolové postavili výstavní tělocvičnu, která se později stala sídlem prvního tábořského kina.

Další dva starostové, JUDr. Josef Kos (1918–1919) a Josef Šáda (1919–1923), se museli vypořádat s následky 1. světové války. Od 1. července 1919 bylo z názvu města vypuštěno označení „královské“.

JUDr. Emanuel Zeis

Alexander Seik

JUDr. Alois Kotrbelc

JUDr. Josef Kos

Josef Šáda

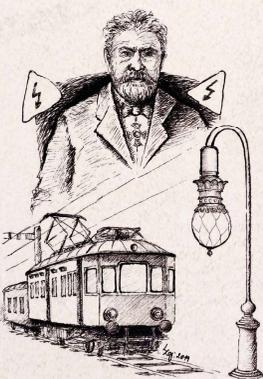

Městské divadlo

Fotografie z návštěvy císaře Františka Josefa I. v roce 1907. Císař se při svých návštěvách v letech 1891, 1901 a 1907 nedostal dál než na peron.

Text: Lenka Vandrovcová
Výběr a popisky obrázků: Jitka a Lenka Vandrovcovy
Reprofoto: Zdeněk Prchlík
Ilustrace: Lenka Zajícová
Dětská linka: Kateřina Nimrichtrová,
Gabriela Sokolová-Loskotová
Grafika a tisk: RUDI, a. s.

Lenka Zajícová, Vynález František Křížík, perokresba

První elektrifikovaná dráha v Rakousku-Uhersku, zprovozněná roku 1903 mezi Tábořem a Bechyní

